GAZÂLE-NÂME (MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ)

manzum zafer-nâme
Muhyî-i Gülşenî, Ekmekçi-zâde Şeyh Muhyiddin Muhammed Gülşenî Efendi (d. 935/1528 - ö. 1014? / 1017?/1605?/1608?)

?/?, Anadolu-Osmanlı Sahası, Yazılı Edebiyat / Divan Edebiyatı, 16. Yüzyıl, Türkçe, Arap Alfabesi, Manzum,Telif, Gazavatname

ISBN: 978-9944-237-87-1

Muhyî-i Gülşenî'ye ait zafernâme türünde mesnevi. Gazâle, Memlüklüler döneminden itibaren eşkıyalık, yol kesicilik ve adam öldürme suçlarıyla bilinen bedevi bir Arap kabilesinin adıdır. Nil Nehri civarında yaşayan bu kabilenin zulümleri dayanılamayacak dereceye gelse de onların gücünden dolayı hiç kimse bu duruma müdahalede bulunamaz. Nihayet III. Murad (ö. 1595) bu sorunun ortadan kaldırılması için ferman gönderir. 13 günlük bir mücadele sonunda Gazâle Arapları bastırılır ve önemli bir kısmı esir edilir. Bu zafer, çevredeki diğer eşkıyalara da ibret olur.

Fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl vezninde yazılan bu 355 beyitlik mesnevi tevhit, naat ve III. Murad övgüsüyle başlayıp Gazâle Araplarının zulümlerinden, padişahın bu sorun hakkında ferman göndermesinden ve Mısır Valisi Hafız Ahmed Paşa'nın Gazâle Araplarına karşı yürüttüğü mücadeleden bahsederek devam eder. Osmanlı kuvvetlerinin açık arazide eşkıyaların izini nasıl sürdüğü, kimlerin nasıl kahramanlık gösterdiği bir bir anlatılır (Yaşar 2020: 84-105). Metinde eserin yazılış tarihine dair herhangi bir kayıt yoktur.

Bilinen tek nüshası Mısır Millî Kütüphanesi, Mecâmi-i Türkî numara 23'te bulunan *Mecmûa-yı Muhyî* içerisinde 407a-412b varakları arasında bulunan eseri Önder Yaşar neşretmiştir (2020).

Şairin biyografisi için bkz. "Muhyî-i Gülşenî, Ekmekçi-zâde Şeyh Muhyiddin Muhammed Gülşenî Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü.* http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhyii-gulseni-ekmekcizade-seyh

Madde Yazarı: **Araş. Gör. Murat ASLAN**

Yayın Tarihi: **11/02/2022**

Eserden Örnekler

Bu madde Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü Projesi kapsamında hazırlanmıştır. http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/gazale-name-muhyi-i-gulseni bağlantısı üzerinden ulaşılabilir.

Gazâle be-nâm ü ‘Azâzil’e râm
Rezâletle tugyânları ber-devâm

‘Azûz u Mülûke Hasûbe üçi
‘Usâtile iderdi dâyim güçi

Dahı niçe bin müfsid olup refîk
Olar nusratıyla keserler tarîk

Hıyânet idi dâyımâ işleri
Dahı hûn-ı nâ-hakdı cünbişleri

Niçe kerre merhûm Şey Kaytbay
Cerîde idüp ‘asker-i tîz-pây

Olar üzre ılgar göndermiş ol
Biraz nâr-i a’dâyı söndürmiş ol

Velî dâyimâ nehb ü gâret idüp
Niçe vechile zulmı ‘âdet idüp

Yakarlardı zâri’lerün hırmenin
Keserlerdü şâri’lerün me’menin (Yaşar 2020: 89)

Kaynakça

Yaşar, Önder (2020). "16. Asırdan Bir Zafername Örneği: Muhyî-i Gülşenî’nin Gazâle-nâme Adlı Eseri". *Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi* (12): 73-112.

Atıf Bilgileri

ASLAN, Murat. "GAZÂLE-NÂME (MUHYÎ-İ GÜLŞENÎ)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/gazale-name-muhyi-i-gulseni. [Erişim Tarihi: 08 Nisan 2024].

Bu madde Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü Projesi kapsamında hazırlanmıştır. http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/gazale-name-muhyi-i-gulseni bağlantısı üzerinden ulaşılabilir.